

Sygn. akt II CSK 539/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Henryk Pietrzkowski

w sprawie z powództwa S. J.
przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w G.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 czerwca 2016 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 stycznia 2015 r.,

1) uchyla zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 30 lipca 2014 r., i znosząc postępowanie przed tymi Sądami, przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego;

2) zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego ze środków budżetowych tego Sądu na rzecz adwokata T. M. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł wraz z należnym podatkiem od

towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Powód S. J. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w G. kwoty 80.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za złe warunki bytowe, przeludnienie, łamanie jego praw podczas pobytu w Zakładzie Karnym w G. w okresie od października 2008 r. do 27 grudnia 2013 r.

Pozwany Skarb Państwa - Zakład Karny w G. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 30 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód w okresie od 28 października 2008 r. do 27 grudnia 2013 r. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G. Był osadzony w celach o różnej powierzchni.

Pismem z 11 września 2008 r. dyrektor Zakładu Karnego w G. na podstawie art. 228 § 1 k.k.w. poinformował sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w S., że z uwagi na przeludnienie tej jednostki w niektórych celach na jednego skazanego będzie przypadać mniej niż 3 m². Zarządzeniami z 7 listopada 2008 r., obowiązującym od 7 listopada 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., i z 31 grudnia 2008 r., obowiązującym od 31 grudnia 2008 r. do 31 marca 2009 r., wydanymi na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z 26 kwietnia 1996 r. o służbie więziennej (Dz.U. 2002, Nr 207, poz. 1761) w zw. z art. 228 § 1 k.k.w. i § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 19 kwietnia 2006 r. w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku gdy liczba osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów, dyrektor Zakładu Karnego w G. zezwolił na umieszczenie osadzonych w warunkach, w których powierzchnia celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m² z uwagi na to, że liczba osadzonych zakwaterowanych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz podległych im oddziałach zewnętrznych przekroczyła w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów.

Powód nie był zatrudniony odpłatnie w czasie pobytu w zakładzie karnym z uwagi na brak wolnych miejsc pracy.

Do cel mieszkalnych w pawilonie A Zakładu Karnego w G. nie jest doprowadzona ciepła woda użytkowa. Kąpiel w ciepłej wodzie odbywa się w łaźni pawilonu A, jeden raz w tygodniu i trwa siedem minut, liczonych od momentu ustawienia się bezpośrednio pod natryskami. Łaźnia jest regularnie sprzątana i odkażana jeden raz w tygodniu. Terakota łaźni ma właściwości antypoślizgowe. Wszystkie cele pawilonu A posiadają trwale zabudowane kąciki sanitarne o konstrukcji drewniano - metalowej bądź też murowanej. Nie wszystkie łóżka piętrowe posiadają drabinki oraz listwy zabezpieczające.

Sąd Okręgowy stwierdził, że roszczenie powoda podlega ocenie na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych - art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. lub o deliktach cywilnych - art. 417 i n. k.c. Powód powoływał się przede wszystkim na naruszenie jego dóbr osobistych. Zdaniem Sądu Okręgowego, co do okresu od 1 października 2008 r. do 29 grudnia 2010 r. pozwany zasadnie zarzucał przedawnienie roszczenia powoda według art 422² k.c., który wszedł w życie 10 sierpnia 2007 r. Nieprzedawnione pozostaje natomiast roszczenie powoda dotyczące zdarzeń z okresu od 30 grudnia 2010 r. do 27 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy podzielił pogląd o konieczności respektowania praw osób osadzonych, wywodzony z art. 30 Konstytucji RP, art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Publicznych z 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167 i 169; dalej: „Pakt”), art. 3 i 8 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 grudnia 1950 r. (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.; dalej: „Konwencja”) oraz orzecznictwa. Wskazał, że odpowiednikami przywołanych wyżej norm prawa międzynarodowego są przepisy art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji RP oraz art. 110 k.k.w. Sąd podkreślił, że powód zwrócił się do Sądu o udzielenie ochrony wyłącznie praw jemu przysługujących, a nie innym osadzonym. Ustalanie ogólnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności nie miało zatem znaczenia przy ocenie zasadności roszczeń powoda. Z zawnioskowanych przez powoda dowodów nie wynika, by przebywał on w celach przeludnionych w okresie, którego dotyczą jego nieprzedawnione roszczenia. Ciężar dowodu co do obowiązku wykazania tych okoliczności spoczywał na powodzie (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.), tymczasem odmówił on składania zeznań w sprawie. Odmawiając składania zeznań i wyjaśnień

w sprawie powód pozbawił się prawa do wypowiedzenia się co do dowodów przedłożonych przez pozwanego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, art. 110 § 2 k.k.w. określa minimalne warunki, jakie administracja zakładu karnego jest zobowiązana zapewnić skazanym. Uszczegóławia je obowiązujące od 2003 r. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. Nr 186, poz. 1820) oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152, poz. 1493). Pozwany przyznał, że w jego jednostce kąpiele odbywają się jeden raz w tygodniu, co jest zgodne z minimalnym wymogiem określonym w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 1 września 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152, poz. 1493) oraz w zarządzeniu dyrektora Zakładu Karnego w G. w sprawie porządku wewnętrznego. Brak jest podstaw, by zarzucić pozwanemu bezprawne tolerowanie stanu braku drabinek w piętrowych łóżkach czy zabezpieczeń przed wypadaniem z łóżek w czasie snu, gdyż żaden przepis nie nakłada na pozwanego obowiązku zamontowania barierek na piętrowych łóżkach. Pozwany stwierdził, że kąćki sanitarne w celach zakładu karnego w rozważanym okresie były trwale odgrrodzone, łącznie były regularnie myte i odkażane, a rolę maty antypoślizgowej pełniła podłoga z terrakoty o tego typu właściwościach. W okresach wysokich temperatur osadzonym udostępniano chłodzące napoje.

Ostatecznie Sąd Okręgowy uznał, że powód w czasie odbywania kary pozbawienia wolności nie doznał cierpienia przekraczającego poziom nieuniknionego w warunkach izolacyjnych i skoro nie wykazał naruszenia przysługujących mu dóbr osobistych (art. 23 i 24 k.c.), zarówno co do samych naruszeń, jak i ich bezprawności, to w konsekwencji brak jest podstaw do zastosowania na jego korzyść art. 448 k.c. Powód nie wykazał również przesłanek odpowiedzialności pozwanego wynikających z art. 445, 417 i 417² k.c., a mianowicie tego, że doznał szkody w związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanym zakładzie. Z zawnioskowanego przez powoda dowodu z historii rozmieszczenia skazanych nie wynikają adresy osób osadzonych

razem z powodem, a powód nie wykonał zarządzenia z 31 marca 2014 r., którym zobowiązano go do wskazania adresów tych świadków, w terminie dwóch tygodni, informując, że termin ten może zostać przedłużony. Powód mógł pozyskać żądane od niego informacje, gdyż strona pozbawiona wolności może o nie wystąpić do Centralnego Biura Adresowego. Zaniechanie powoda sprawiło, że dowód z przesłuchania świadków nie mógł być przeprowadzony. W pozwie powód sformułował ogólnikowe zarzuty i twierdzenia oraz złożył wnioski o przeprowadzenie dowodu z określonych dokumentów pochodzących od pozwanego, ale nie zredagował też dowodowych. Zdaniem Sądu Okręgowego, mało przydatne były dowody z protokołów Krajowego Mechanizmu Prewencji z 15 października 2013 r. i z 10 stycznia 2011 r. Organizacja ta działa bowiem wyłącznie opiniodawczo-kształtująco. Z protokołów tych ponadto wynika, że warunki bytowe w pozwanym zakładzie były dobre. Protokoły nie dotyczą sytuacji poszczególnego osadzonego, lecz sytuacji ogólnej jednostki penitencjarnej.

Wyrokiem z 29 stycznia 2015 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego i zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, jak i ocenę prawną ustalonego stanu faktycznego, nie dostrzegł też w działaniach Sądu Okręgowego zarzucanych przez powoda naruszeń prawa procesowego.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego powód zarzucił, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego, to jest: - art. 3 Konwencji, art. 7 i 10 ust. 1 Paktu w zw. z art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 30 i 41 ust. 4 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie, podczas gdy z ustalonego stanu faktycznego wynika, że pozwany zakład karny nie zapewnił powodowi warunków odbywania kary pozbawienia wolności zgodnych z zasadą humanitaryzmu oraz poszanowania godności ludzkiej; - art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uwzględnienie zarzutu przedawnienia podniesionego przez stronę pozwaną w oparciu o art. 442¹ § 1 k.c.

Powód zarzucił nadto, że zaskarżony wyrok zapadł z naruszeniem prawa procesowego (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), tj.: - art. 385 w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 117 § 5 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie przez sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji z uwagi na pozbawienie powoda możliwości obrony praw w związku z bezpodstawną odmową ustanowienia dla powoda pełnomocnika z urzędu; - art. 385 k.p.c. w zw. z art. 5, art. 210 § 2² i art. 212 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez niezasadne oddalenie apelacji powoda, w okolicznościach, gdy powodowi działającemu bez profesjonalnego pełnomocnika nie udzielono przed Sądem pierwszej instancji niezbędnych pouczeń, istotnych z punktu widzenia prowadzenia postępowania dowodowego i aktywności procesowej dla wykazania zasadności zgłoszonego roszczenia, jak również niewskazanie powodowi celowości ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika, ewentualnie zgłoszenia ponownego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, podczas gdy z okoliczności sprawy, a w szczególności ze sposobu zachowania powoda na rozprawie 30 lipca 2014 r. wynikała taka konieczność; - art. 385 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 3 k.p.c. i art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie rozpoznania wniosków dowodowych zgłoszonych przez powoda w pozwie oraz ponowionych w apelacji, a które miały istotne znaczenie dla ustalenia przez sąd przesłanek dochodzonego roszczenia zawartych w art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, jak i wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocenę zasadności skargi kasacyjnej trzeba zacząć od zarzutów skarżącego zgłoszonych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), bowiem badanie, czy w konkretnej sprawie prawo materialne zostało właściwie zastosowane jest możliwe tylko po wykluczeniu takich uchybień procesowych, które by mogły istotnie wpłynąć na ustaloną podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Zarzuty podniesione przez powoda w ramach tej podstawy zmierzają do wykazania, że czynności procesowe Sądów obu instancji dotknięte były wadami powodującymi

pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw oraz że mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Z akt niniejszej sprawy wynika, że odbywający karę pozbawienia wolności powód zgłosił w pozwie wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z 13 stycznia 2014 r. referendarz sądowy przyznał powodowi żądane zwolnienie od kosztów ale oddalił jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W uzasadnieniu referendarz objaśnił, że sprawa nie należy do skomplikowanych prawnie, powód w pozwie zgłosił liczne wnioski dowodowe, co świadczy o jego zdolności do samodzielnego prowadzenia procesu, a art. 5 k.p.c. jest podstawą do udzielenia mu takich pouczeń, jakie okażą się niezbędne na dalszych etapach postępowania. Powód, pouczony o możliwości zaskarżenia tego postanowienia, nie skorzystał ze skargi.

Za ugruntowane w orzecznictwie trzeba uznać stanowisko, że odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika procesowego z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, gdyż wniosek ten podlega uwzględnieniu, jeżeli w ocenie sądu udział profesjonalnego pełnomocnika jest potrzebny (por. wyrok Sądu Najwyższego z 28 maja 2013 r., I PK 3/13, nie publ.). Sąd Apelacyjny trafnie wskazał, że przesłanką zastosowania art. 117 § 5 k.p.c. nie jest to, czy strona dysponuje wiedzą odpowiadającą wiedzy profesjonalnego pełnomocnika, lecz ocena, czy ze względu na właściwości osobiste strony, charakter sprawy, która może być skomplikowana faktycznie lub prawnie, zachodzi potrzeba działania adwokata bądź radcy prawnego w sprawie.

W świetle materiałów dokumentujących przebieg postępowania w sprawie nie sposób zgodzić się z oceną Sądu Apelacyjnego, jakoby powód niewątpliwie „był pouczany o konieczności wskazania dowodów, w szczególności danych świadków, o przesłuchanie których wnosił (ale bez wskazania ich z imienia nazwiska oraz adresów), był też pouczony rozkładzie ciężaru dowodów w tym zakresie oraz skutkach niewykonania zobowiązania Sądu”.

Stosownie do art. 210 § 2¹ k.p.c., obowiązującego od 3 maja 2012 r., sąd poucza stronę występującą bez fachowego pełnomocnika o treści art. 162, 207,

229 i 230 k.p.c. Powodowi, którego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został oddalony, pouczenie takie powinno być udzielone na wstępnym etapie postępowania, tak by mógł dostosować swoje zachowanie do ciążących na nim obowiązków procesowych i przewidzieć skutki ich niewykonania. Tymczasem z akt niniejszej sprawy nie wynika, żeby powodowi na jakimkolwiek etapie postępowania zostało udzielone pouczenie, o jakim stanowi art. 210 § 2¹ k.p.c.

O mechanicznym stosowaniu przez Sąd Okręgowy przepisów o pouczeniach, a przy tym o braku refleksji, której ze stron i jakiej treści pouczenie jest rzeczywiście niezbędne, świadczy udzielenie Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa przy doręczeniu jej odpisu pozwu (k. 15-16) szczegółowego pouczenia o treści m.in. art. 3, 210 § 2, 232, 233 § 1, 162, 217 k.p.c., gdy tymczasem podmiot ten jest w postępowaniach sądowych reprezentowany przez fachowych pełnomocników, którym nie trzeba przytaczać brzmienia wybranych przepisów kodeksowych.

Nie sposób uznać, że wystarczające dla zagwarantowania powodowi możliwości obrony jego praw było samo tylko zobowiązanie go przy doręczeniu odpowiedzi na pozew do złożenia w terminie dwutygodniowym pisma przygotowawczego, w którym wskaże imiona, nazwiska i adresy świadków, o przesłuchanie których wnosi oraz okres, którego dotyczy pozew, pod rygorem pominięcia dowodów i twierdzeń. Przy tym wezwaniu powód pouczony został jedynie o tym, że termin może być przedłużony z ważnych przyczyn (k. 81 i 82). Powód odpowiedział na zarządzenie, jednak nie wskazał danych osobowych i adresowych świadków, zastrzegając, że są one w posiadaniu pozwanego i od niego należy ich zażądać (k. 113). Na kolejne zobowiązanie do wskazania danych osobowych świadków (k. 115 i 116), któremu nie towarzyszyło jakiekolwiek pouczenie o możliwych skutkach niewykonania zarządzenia, powód odpowiedział w ten sam co poprzednio sposób (k. 117).

W motywach postanowienia oddalającego wniosek powoda o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu znalazło się zapewnienie, że niniejsza sprawa nie należy do skomplikowanych, a art. 5 k.p.c. jest podstawą do udzielenia powodowi takich pouczeń, jakie okażą się niezbędne na dalszych etapach postępowania. Na

tej podstawie powód mógł wnioskować, że istota ciężących na nim obowiązków i skutki ich zaniechania zostaną mu przystępnie objaśnione stosowanie do potrzeb procesowych, jeśli nie przy wszczęciu, to na dalszych etapach postępowania. Okazją ku temu mogła być rozprawa wyznaczona na 30 lipca 2014 r., na którą Sąd postanowił doprowadzić powoda. Z nagrania dokumentującego jej przebieg (tj. z kopii zażądanej przez Sąd Najwyższy w związku z tym, że płytką z zarejestrowanym nagraniem złożona do akt sprawy jest niezdadna do odtworzenia) wynika, iż także na tej rozprawie powodowi nie zostały udzielone jakiegokolwiek pouczenia (poza ogólnikowym pouczeniem opartym na art. 304 k.p.c.), a w szczególności nie pouczone go o zasadach oceny ciężaru dowodu w procesie cywilnym (art. 6 k.c.) i o znaczeniu, jakie Sąd może przypisać odmowie złożenia przez niego zeznań.

Zachowanie powoda utrwalone na nagraniu jednoznacznie wskazywało na to, że nie ma on orientacji w procedurze cywilnej, a postępowanie, które zainicjował prowadzi tak, jakby sam pozostawał w nim pod jakimś zarzutem. Zachowanie to powinno skłonić Sąd do udzielenia powodowi zaniechanych wcześniej pouczeń, i do wyjaśnienia, w jaki sposób rozkłada się ciężar dowodu w procesie cywilnym oraz jakie są konsekwencje niesprostania mu. Tymczasem na rozprawie Sąd Okręgowy dopuścił niektóre dowody, odebrał od powoda dane osobowe, pouczył go o obowiązku mówienia prawdy, po czym powód oświadczył, że odmawia składania zeznań. W odpowiedzi na to zachowanie, bez jakiegokolwiek objaśnienia sytuacji procesowej, Przewodniczący uprzedził powoda o zamiarze zamknięcia rozprawy, po czym ją zamknął.

Nie sposób zgodzić się z niezakwestionowanym przez Sąd Apelacyjny stanowiskiem Sądu Okręgowego, że potrzeba udzielenia powodowi pouczeń opartych na art. 5 k.p.c. nie pojawiła się w związku z tym, że odmówił on złożenia zeznań, gdyż stosowne pouczenie powinno poprzedzać dokonanie tej czynności dowodowej i dotyczyć między innymi skutków, jakie mogą dla powoda wyniknąć z jej nieprzeprowadzenia.

W apelacji powód wytknął Sądowi pierwszej instancji, że ten odmówił mu ustanowienia pełnomocnika z urzędu, a w uzasadnieniu wyroku zarzucił następnie

niezastosowanie się do szeregu przepisów, których powód nie rozumie, i o których obowiązywaniu nie został pouczone, a jako osoba pozbawiona wolności, ma ograniczone możliwości inicjowania czynności dowodowych. Sąd Apelacyjny powyższych uchybień w przebiegu czynności procesowych nie usunął. Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw ma miejsce wtedy, gdy w wyniku wadliwych czynności procesowych sądu lub strony przeciwnej strona nie mogła brać i nie brała udziału nie tylko w toku całego postępowania, ale także w jego istotnej części, przy czym chodzi o całkowite faktyczne pozbawienie możliwości obrony (por. nie publ. wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSP 1975, nr 3, poz. 66 i postanowienia Sądu Najwyższego z 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, z 12 lutego 2015 r., IV CZ 113/14). Powód niewątpliwie nie brał aktywnego udziału w czynnościach dowodowych podejmowanych przez Sąd, a braki w zakresie pouczenia go o znaczeniu tych czynności dla wyniku sprawy nie pozwalają na przyjęcie założenia, że decyzje powoda co do zaniechania składania zeznań wynikały z jego świadomych decyzji procesowych, podjętych z rozeznaniem skutków, jakie mogą na powoda spowodować.

Powyższe okoliczności uzasadniały przyjęcie, że powód w postępowaniu przed Sądem Okręgowym został pozbawiony możliwości obrony swoich praw, a uchybienie to nie zostało dostrzeżone i usunięte w postępowaniu apelacyjnym. Z uwagi na powyższe, orzeczenia obu tych Sądów musiały podlegać wzruszeniu, po zniesieniu postępowania przed oboma Sądami (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2014 r., III CSK 278/13, nie publ.), zaś sprawa została przekazana Sądowi Okręgowemu do rozpoznania przy zachowaniu standardów zagwarantowanych stronie w przepisach procedury cywilnej (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

W wyroku z 18 marca 2014 r., II PK 256/12 (nie publ.) Sąd Najwyższy stwierdził, że pozbawienie strony możliwości obrony swych praw jako przesłanka nieważności postępowania nie dotyczy sytuacji, w której sąd pomija środki dowodowe zgłaszane przez stronę, uznając, że materiał zebrany jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Ocena w tym zakresie odnosi się do stosowania przepisów o postępowaniu dowodowym.

W apelacji od wyroku Sądu Okręgowego powód zwrócił uwagę na te własne

wnioski dowodowe, do których Sąd Okręgowy nie odniósł się w uzasadnieniu wyroku, wytykając powodowi zarazem, że ten nie wykazał okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia (wnioski dowodowe zgłoszone w pkt 7, 8, 9, 10 i 11 pozwu). Sąd Apelacyjny zarzuty te rozważył bardzo ogólnikowo, gdyż stwierdził, że sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia wszelkich dowodów zgłoszonych przez strony czy też do poszukiwania dowodów na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia oraz prowadzenia postępowania dowodowego w celu ich wyjaśnienia. Żaden z Sądów nie wyjaśnił jednak dlaczego konkretne wnioski dowodowe powoda były nieprzydatne do wykazania okoliczności istotnych dla oceny jego roszczenia zgłoszonego w niniejszej sprawie, a zaniechanie objaśnienia przyczyn, z uwagi na które pewne wnioski dowodowe strony, której Sąd zarzuca niewykazanie zasadności roszczenia zostały pominięte, stanowi jednak uchybienie przepisom postępowania (art. 217 § 1 i 3 k.p.c. i art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

Ocena zarzutów naruszenia prawa materialnego przez Sąd Apelacyjny byłaby przedwczesna w zaistniałej sytuacji procesowej, gdyż - co trzeba podkreślić - uchybienia prawu procesowemu przez Sądy obu instancji mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy, ale nie sposób stanowczo stwierdzić, że taki wpływ miały.

aj

kc